

Tungen lige i munden

DET NÆSTE skridt er altid det vigtigste. Men tager man det uden hensyn til de senere skridt, kan man nemt snuble undervejs. En mulig fare for SF ved et kommende arbejderflertal med Socialdemokratiet. Ikke på grund af SF's grundlæggende strategi for vejen til socialisme, den gradualistiske dobbeltdemokratiske vej, men grundet taktiske problemer i enhedsarbejdet med SD.

Den vurdering er VS'erne Svend Åge Mortensen og Ernst Dal (pol-revy nr. 479) ikke enige i. SF kan ikke bare taktisk snuble over omfanget af alliance med SD, forbindelsen mellem økonomisk genopretning og socialistiske reformer, forholdet mellem parlamentarisk og basisdemokratisk kamp — og dermed snuble over en mangelfuld sammenhæng mellem etaperne under forløbet med socialismen. Nej, SF er dømt til at fare vild og falde på halen uden vejledning fra VS's rådsstrategi.

Jeg skal her undlade et nærmere forsvar for SF's strategi og blot påstå, at den lever mindst lige så godt op til et demokratisk og socialistisk selvforvaltningskrav som rådsstrategien uden at give de samme vanskeligheder med at skabe folkelig konsensus og mobilisering for det socialistiske projekt. Rådsstrategien er derfor ren politisk tilsætning, og efter mit skøn også hovedårsagen til VS's stigende identitetskrise.

Systemgennembrud

Svend Åge betvivler SF's satning på at forene systemgennembrudende reformer med en økonomisk og social genopretning her og nu. For under et begyndende systembrud vil der opstå en periode med økonomisk og politisk kaos. En klassisk revolutionær opfattelse, der strider mod den parlamentariske og gradualistiske dimension i SF's vej til socialismen, hvor det er forudsat, arbejderklassen og de svageste stilledes umiddelbare og langsigtede interesser kan og skal varetages samtidig. Det korte og det lange sigt, den økonomiske kriseløsning og det socialistiske reformarbejde skal kædes sammen for at fastholde og styrke den folkelige konsensus om det socialistiske projekt. SF afviser hermed teorien om elendighed som mobiliseringsfaktor og dermed drømmen om den abstrakte negations spring fra øget elendighed ind i noget kvalitativt nyt og bedre. Når SF indgår i et medansvar for regeringspolitikken er det for samtidig at forbedre de økonomiske balanceproblemer, især

Det bliver stadig sværere at se konturerne af et arbejderflertal igennem de partitaktiske manøvrer. Det skal dog ikke forhindre politisk revy i at fortsætte den teoretiske diskussion desangående.

Af HANS JØRGEN VODSGÅRD

Socialistisk Flertal?

arbejdsløsheden og påbegynde systemgennembrud.

Nøgleordet til at skabe sammenhæng mellem den økonomiske kriseløsning og det politiske perspektiv er en »demokratisk produktionsoffensiv«, hvor en »økonomisk samordningspolitik« (jvf. Holger K. Nielsen i pol-revy nr. 478) kædes sammen med ØD og VD. En demokratisering af økonomien er alfa og omega, i systemgennembruddet, fordi det økonomiske niveau udgør den sammenhæng, der er dominerende i samfundsstrukturen.

Det smager således af prouidonisme, når Dahl vil skabe røde enklaver - en rød sektor for alternativt produktion i basis og røde sektorer i dele af overbygningen — i helheden uden at ville ramme krumtappen i denne helhed først, nemlig den overgribende økonomiske logik. En tilsvarende kritik kunne rettes mod den politiske perspektivløshed i størstedelen af græs-

rodsbevægelsernes delkampe. Som kære Marx sagde om Proudhon, man slår på sækkeni stedet for æslet. Og det kommer der ikke meget bevægelse ud af.

Liberal lønkamp

Svend Åge er skeptisk overfor, at SF vil påtå sig et medansvar for samfundøkonomien, som indebærer, at en økonomisk demokratisering kædes sammen med indkomstpoltik. For herved skulle den økonomiske ansvarlighed blot ende i en politisk svækkelse af basismobiliseringen. Eller som Dahl hævder, at den parlamentariske kamp sætter sig på den udenomsparlamentariske.

Det mener jeg er skudt forbi. Spørgsmålet er ikke om fagbevægelsens selvstændige aktionsmuligheder kan fastholdes under et arbejderflertal, de skal tværtimod udvides. Den »selvstændighed«, som modstanderne af indkomstpoltik vil værne om, er reelt den overfladiske »suverænt« at kunne forhandle

løn indenfor det liberalistiske arbejdsmarkeds rammer. Det, man her forsvarer, bliver fordelingspolitik på kapitalens betingelser, og dermed en snæver lønkamp uden politisk perspektiv. Populistiske overbudskrav og øget lønkamp bryder kapitalismen ikke sammen af, det øger blot arbejdsløsheden og lønspreddingen blandt de arbejdende.

En kamp for øget indflydelse og reel magt for fagbevægelsen må indebære strukturreformer i produktionen, der overskrider den fordelingskamp på distributionsfærens niveau. Men sådanne begyndende brud med markedsmekanismen og klassekompromisset, hvor hovedpartalerne og det givne arbejdsretssystem overskrides, indebærer også, at markedsmekanismens blinde styring sættes ud af kraft og dermed, at ansvaret for den økonomiske sammenhæng i stigende grad bliver et politisk spørgsmål. Afgørende bliver her at erstatte de uofficielle borgerlige topartsforhandlinger og de socialliberale trepartsforhandlinger med socialistisk rettede

topartsforhandlinger mellem arbejderregeringen og fagbevægelsen, for at give arbejderbevægelsen øget samfundsmæssig magt, både centralt på den økonomiske planlægning og decentralt på de enkelte virksomheder, og dermed en stigende overvægt i klassekompromisset.

Et fransk sammenbrud

Men den del af Sven Åges og Dahls kritik af arbejderflertallet, der ikke hænger på deres rådsstrategi, rammer så vidt jeg kan se, ømme punkter i SF's konkrete taktik — nemlig enhedsarbejdet med SD. En af deres centrale indvendinger er, at markedsøkonomiens egen logik og borgerskabets bevidste obstruktion allerede vil sætte grænser for en solidarisk kriseløsning under et moderat arbejderflertal (2. etape) og dermed før det er indstillet på at tage videre skridt som modforholdsregel. Dermed kan arbejderflertallet ende i et »fransk« sammenbrud, fordi det er for politisk uforberedt til at sætte tempoer op, når grænserne for reformpolitik på markedsøkonomiens og klassekompromisset præmisser viser sig.

Arbejderflertallet kan bryde sammen på halvdistancon, fordi dets reformpolitik savner et klart socialistisk sigte fra starten. Uden et programmatisk udgangspunkt, som kæder den økonomiske og sociale genopretning sammen med systemgennembrudende reformer (hvor den demokratiske produktionsoffensiv er helt central), øges faren for at snuble undervejs.

Selvom SF satser på at sikre denne sammenhæng, udgør forholdet til SD den store knold på vejen. SF har det dilemma, at på den ene side vil en neddæmpning af de socialistiske reformkrav kunne sikre et moderat arbejderflertal præget af SD's socialliberale fordelingspolitik (jvf. SD's program »Den solidariske vej«), som kan bremse de borgerlige del- og hersk-politik og udspaltning af de systemkritiske kræfter. På den anden side kan et ja til et socialdemokratisk domineret arbejderflertal blot lukke drænet på SD's venstre flanke uden garanti for, at der kommer et socialistisk perspektiv ind i reformpolitikken.

Med andre ord, jo mere SF sluger af det »sure« i et samarbejde med SD uden garantier for det »søde«, jo lettere bliver det at starte 2. etape, men desto sværere kan det senere blive at komme videre til 3. etapes begyndende overgang til socialismen.